

dende og afsluttende kapitler om verdenshandelen samt de nyttige »affaldsprodukter« fra oliefremstillingen i form af foderkager og -skrå. Specielt påpeges, hvordan soyaens altdominerende rolle måske kan blive truet om nogle år af raps, efterhånden som nye og mere fodervenlige rapssorter vinder frem. Soyabønnerne udgør dog foreløbig en stigende del af verdensproduktionen af oliefrø. En litteraturliste med et tusinde henvisninger kompletterer værket.

Kr. M. Jensen

McDonald P. Benjamin: *Investment projects in agriculture: principles and case studies.*

Longman, Harlow 1981. XXIII, 297 s., 24 cm. £29.95.

Bistandsmidler til landbrug overstiger nu langt ti mia. \$ om året. Da midlerne ofte anvendes til projekter, er der god brug for en bog om sådannes planlægning og analyse.

De fleste aspekter af emnet gennemgås i bogen. Udviklingsstadier for et projekt, principper for projektformulering samt projekters design og analyse. Der anvendes mange eksempler fra det virkelige liv, specielt FAO og Verdensbankens virksomhed. Det er en bog med en nyttig mission.

Sofus Christiansen

Werner Richter: *Neue Wege der Stadtplanung in ariden Räumen des Nahen Ostens: Beispiele aus dem Bereich der israelischen Pioniergrenze. (Geographische Luftbildinterpretation, 5).*

Bundesforschungsanstalt für Landeskunde und Raumordnung, Bonn-Bad Godesberg 1983. 68 s. ill. 30 cm. DM 39,-.

Som emne for en flybilled-tolkning har man i dette nummer valgt et par byer i det sydlige, tørre Israel, dels den i 1949 efter den arabiske befolknings flugt tomme by Be'er Sheva og dels den i 1962 grundlagte Arad. Hensigten med disse byetableringer har været bl.a. et ønske om en regrupping af den voldsomme strøm af indvandrere, der efter 1948 fortrinsvis slog sig ned på den efterhånden trange kystslette mod Middelhavet, men et formål har også været strategiske hensyn for at mindske den militære sårbarhed i denne del af landet. Planlæggerne har til gengæld fået chancen for at udlægge en ny bytype, hvor der er taget hensyn til de ekstreme klimatiske forhold. Ved anlæggelsen af Arad har det også spillet ind, at der var store uudnyttede råstoffer omkring det Døde Hav.

Viggo Hansen

J. T. McMullan, R. Morgan and R. B. Murray: *Energy resources. 2. ed.*

Arnold, London 1983. VI, 191 s. ill. 22 cm. £6.95.

I den korte og lettilgængelige gennemgang af energiproblematikken fokuserer de tre forfattere først på forholdet mellem reserver og forbrug. Prognoserne går på, at olien topper som energikilde ved år 2000, kullene i det 22'årh., hvorefter forsyningen bliver overladt til fusionsprocesserne.

Derpå behandles solenergien og dens oplagring i kul og olie, energiens omdannelse fra en form til en anden samt muligheder for lagring af energi. I tre kapitler omtales endvidere udnyttelsen af først de fornybare ressourcer fra sol, vand, vind, jord og biomasse, dernæst af de fossile energikilder og sidst af kerne-energi.

Kr. M. Jensen

R. D. Hill: *Agriculture in the Malaysian region. - (Geography of world agriculture; 11).*

Akadémiai Kiadó, Budapest 1982. 233 s. ill. 25 cm. \$ 24,-.

Malaysia - i videste forstand - har i det mindste fem landbrugssystemer repræsenteret: Flyttemarksbrug, vandet risavl, småplantagebrug, egentlig plantagebrug og en intensiv småbrugstype med husdyr. Området har yderligere en historisk interessant baggrund, dels i kolonial påvirkning, dels ved helt lokale udviklinger.

Alle disse forhold behandles af Hill i fascinerende detalje, men fastholdt i en stram disposition.

Bogen er meget nyttig og læseværdig, ind imellem direkte spændende (dog undertaget afsnittet om IGU-typologien, som er temmelig svært uden en Kostrowcki-oversigt ved hånden). Som grundlag for studier af regionen er bogen af værdi, også for ikke specielt landbrugsinteresserede.

Sofus Christiansen

Yehuda Karmon: *Israel: eine geographische Landeskunde. (Wissenschaftliche Länderkunden, Bd. 22).*

Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1983. XX, 300 s. ill. 11 s. tav. & 1 kort. 22 cm. Pris ikke oplyst.

Dette led til forlagets udmærkede og uundværlige serie af regionale monografier er i modsætning til de fleste andre ikke et originalværk, men en revideret og a jourført version af en mere end 10 år gammel engelsk udgave. Første halvdel giver et overblik over »konstante elementer« (biofysiske forudsætninger), over »arv og fortid«

(historiske forudsætninger) og »staten Israel«. Det sidste af disse tre kapitler er en kulturgeografisk gennemgang af befolkning, bebyggelse, erhverv o.s.v. - også i denne udgave får landbrug mest plads og de andre erhverv en stedmoderlig behandling. Den anden halvdel er en gennemgang af de enkelte dele og landskaber. I denne nye udgave er både tekst og illustrationsmateriale reduceret en hel del; specielt er det beklageligt at en del af de udmærkede tematiske kort er taget ud (der er dog stadig 34). Hovedparten af de 25 tabeller er ligesom de 43 valgte s/h fotografier samlet (lidt gammeldags) bag i bogen. Bogen er velforsynet med referencer til anden litteratur. Et udmærket »folde-ud-kort« (1:500000) er lagt løst ind i bogen (ingen lomme) - så det forsvinder desværre hurtigt. Denne bog er stadig helt central i den geografiske litteratur om Israel.

Henning Morch

Agricultural and rural development in Indonesia Ed. by Gary E. Hansen.

Westview Press, Boulder, Colo. 1981. XIV, 312 s. 24 cm. £13,-.

Landbrugsudviklingen i Indonesien tiltrækker interesse for mange, måske specielt de, der har stiftet bekendtskab med Geertz' teori om »agricultural involution«. I den foreliggende bog er samlet femten bidrag omkring nævnte emne og tilknyttede problemer, grupperet i syv afsnit med indledning. Det er svært at fremhæve enkelte af dem, da de hænger nogenlunde sammen, men en kerne ligger i behandlingen af den »grønne revolution«. Den har haft varierende grader af succes i Indonesien, men synes at have medført en ret generel kommerialisering, der har brudt »involutionen«. Landbruget intensiveres nu ikke bare for at opretholde de nødvendige forsyninger med et voldsomt stigende arbejdspress til følge. Bogen er nødvendig for Indonesien-interesserede, og til vurdering af »grøn revolution« er den meget nyttig.

Sofus Christiansen

A geography of Hong Kong. Eds. T. N. Chiu and C. L. So.

Oxford University Press, Oxford 1983. 294 s. fig. 26 cm. ca. £8,-.

Den kun 1060 km² store britiske kronkoloni Hongkong (lidt mindre end Lolland) med dens godt 5 mill. indbyggere er et fortrinligt emne til at demonstrere menneskets rolle som omformer og organisator af et oprindeligt naturmiljø til et urbant miljø